

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 27. junija 1866. ~

Gospodarske stvari.

Besedica zastran košnje.

(Dalje.)

Ker nekda po „Novicah“ priporočano klepalo malo ima (menda zato, ker je precej drago, pa tudi zato, ker ga ni tako lahko dobiti), in če ga tudi ima, ga malo ali celó ne rabi — iz navadnih vzrokov, da navada je železna srajca in se tudi dobrih novín ljudje le neradi poprimejo, zato priporočam, staronavadno napraviti si tako-le: Tnalo (baba) naj je saj ne manj kot štirikrat teže od bitca, 14—18 palcev dolgo (za močir-nata tla še dalje in teže) z luknjo na sredi, v katero je vdelana „korenjika“, čegar spodnji rob mora biti iz obeh strani nekoliko na gólec obrušén, da ne ostaja na trati; kajti to je krivo, da tnalo pri klepanji tako ne-ugodno skače; spodnji konec naj je rtast (špicast), zgornji širok primeroma 4krajcarskemu kupru (pota-konu); napet kar se dá malo, gladek ko voda, predno ima cepniti iz žganjarske kupice. Bitec, ako je libro (funt) težek, je skoro najbolji, kakih 5 palcev dolg, nekoliko trebušast, na oba kraja s posmuknjenimi a ne živimi robmi v črto (linijo) ali še manj debelo, 5—7 črt dolgo, gladko, kar je mogoče malo napeto lično jedro izdelan. Nasajen naj je na 6 do 8 palcev dolg, po sredi posnet plošnato okrogel roč.

Ko ima gospodar kosce z dobrim orodjem*) pri rokah, potem naj je njegova prva skrb, kdaj da se začne košnja, in kako naj se delo odpravlja.

Čas, kdaj se ima košnja začeti, je pravi takrat, da brž brž kosiš, ko je večí del trave in detelje ocvélo**), al da rečem z drugo besedo: kadar si si gotov, da, ako 120 stotov sená na pod spraviš, bodeš mogel tudi 70 stotov otave nakositi. Se vé, da navada je, zlasti po goratih krajih, zeló pozno kositi, potem pa otavo, ki je je malo pognalo, popasti. Pa saj po doseda-njem ravnanji skor tudi ne more drugače biti! Zemlja je tako izpita rodovitnih drobcev, da je pridelek tako

boren, da o draginji živeža in dnine (žornad) ne vrže toliko, kar delo stane.

Ravno zato tedaj in največ zato, ker se senožetim našim le redko gnoj privošči, je treba kositi, brž ko je trava ocvela, ker takrat ima največ slajca in redivnih delov še v sebi. Kadar začne trava zoreti, se že re-dilni deli spreminjajo v neko pusto, trdo, leséno stvar „laknic“ imenovano; v čegar napravo rastlina največ rodovitnih drobcev iz zemlje izmolze. Kar pa rastlina iz zemlje vzame, tega ji ona več povrniti ne more. Ta-košno senó pa tudi ni vredno, da bi se senó imenovalo.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske novice.

* Nova pavola. — V Ameriki je zdaj na glasu neka rastlina — *Bochmeria tenacissima* — o kateri mislijo, da bode spodrinila pavolo. Ta rastlina v Me-hiki*) (Benito Roerl, véliki posestnik v Sonte coma-pam-u v Mehiki, je prideluje sila veliko) izraste 8 do 10 čevljev visoka in dá prejo tako svitlo in belo, da je beliti treba ni. Dá se debelo presti kakor konoplja; ker pa je močna in elastična, se dá tudi tanko presti kakor predivo, pavola in svila. V nategljivosti prekosí najboljo rusovsko konopljo in je dvakrat tako močna, kakor najbolji belgiško predivo. Vrh tega se dá 4 in tudi 5 let zaporedoma žeti in še le potem se na novo seje.

* Škof moravski Anton Ernst naznanja v časniku gospodarske družbe moravske, da 1864. leta so ljud-ske šole v 36 dekanijah imele 796 panjev bčel.

* Grof F. Thun, čegar ovce so v razstavi dunaj-ski prejele prvo svetinjo, je iz te razstave enega ovna prodal za 600 in dve ovci za pleme po 300 gold.; tako je za 3 repe skupil 1200 gold. Se vé, da vse te ovce so tistega žlahnega plemena, ki se imenuje me-rinoško pleme, čegar volna je tako fina kot svila.

* Brez konjskega mesa ne morejo Dunajčanje biti. Mestni odbor je ondašnjemu magistratu poslal vprašanje: ali bi se klanje kónj za mesnice v sedanjih okolščinah ne moglo ustaviti? Magistrat je odgovoril, da ne. Konjske mesnice so na Dunaji od 1850. leta; 9 tacih mesarjev je bilo ta čas; zdaj sta dva v mestu, zunaj mesta so 4. Leta 1862. so zaklali 1198 kónj, — 1863. leta 1072, — 1864. leta 1086, — 1865. leta 742 v mestu; zunaj mesta pokoljejo leto in dan okoli 1000 kónj. Funt konjskega mesa veljá od 8 do 12 krajc.; kar je za klobase, se prodaja po 2 krajc., kože se pro-dajajo po 4 gold. Kadar je drug živež drag — pravi magistrat — je konjsko mesó, ki je zdrava in tečna jéd, ubogemu ljudstvu velika dobrota.

*) Na vprašanje v 1. oddelku tega sestavka v poslednjih „No-vicah“: ktere kosé se najbolj čislajo? odgovorimo to, da J. A. Zeitlingerjeve štajarske so še zmiraj najbolj na glasu: dobivajo se v Ljubljani tudi v štacuni gospoda Val. in Spir. Pesjaka v glediščinih ulicah blizo mosta. Vred.

**) Žalibog! da je res še mnogo gospodarjev, kateri ne vedó, kdaj je pravi čas košnje, da je prva košnja senó, a ne slama in ne otava. Kdor čaka s košnjo tako dolgo, da postanejo trave in detelje suhljad, dobí malo bolji pridelek kakor je slama; kdor pa kosi prezgodaj, da niso rastline v cvetji dodelale redivnega sená, pridela otavo, ki se loči od sená ravno v tem, da se kosijo rastline, ko niso še ocvetele. Tudi na brežinah, kjer se le enkrat kosi, je treba gledati na to. Vred.

*) Ako bi nam častiti naš rojak g. Kastelec ali kdo drug iz Me-hike poslal izvrstno to seme, hvaležni bi mu bili. Vred.